

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Економічні механізми управління природокористуванням»

Освітня програма «Менеджмент»

Галузь знань 07 Управління та адміністрування

Спеціальність 073 Менеджмент

Рівень вищої освіти Третій (освітньо-науковий)

Тривалість викладання 4-й семестр

Заняття: 4 годин на тиждень

Лекції 2 години на тиждень

Семінарські 2 години на тиждень

Мова викладання українська

Сторінка курсу в СДО НТУ «ДП»: <https://do.nmu.org.ua/my/courses.php>

Консультації: за окремим розкладом, погодженим зі здобувачами вищої освіти

Онлайн-консультації: Microsoft Teams – група_«Економічні механізми управління природокористуванням»

Інформація про викладачів:

Богач Кирило Сергійович (лекції та семінарські),

доцент кафедри, кандидат економічних наук

Персональна сторінка:

<https://mvs.nmu.org.ua/ua/teachers/Bogach/index.php>

E-mail:

bogach.k.s@nmu.one

1. Анотація до курсу

Вивчення дисципліни «**Економічні механізми управління природокористуванням**» дозволить здобувачам вищої освіти ознайомитись зі способами організації виробничої діяльності підприємств та реалізацією комплексних довгострокових заходів, спрямованих на раціоналізацію використання природних ресурсів.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «**Економічні механізми управління природокористуванням**» полягає у поглибленому розумінні теоретичних концепцій, оволодінні сучасним методичним інструментарієм, практичними навичками з оцінювання ризиків, поточного стану та визначення перспективних напрямків розвитку підприємств з урахуванням екологічної складової.

3. Завдання курсу:

- 1) узагальнити концептуальні засади екологічного менеджменту на промислових підприємствах;
- 2) вивчити основні стратегічні напрямки діяльності підприємств при відновленні територій, порушених в процесі видобутку корисних копалин;
- 3) узагальнити науково-технічні принципи створення ресурсозберігаючих екологічно безпечних технологій;

4. Результати навчання:

Дисциплінарні результати навчання:

- 1) Аналізувати економічний підхід щодо функціонування економічного механізму управління природокористуванням у промисловому регіоні.

- 2) Оцінювати стратегічні напрямки діяльності промислових підприємств при відновленні територій, порушених в процесі видобутку корисних копалин.
- 3) Мати концептуальні уявлення про проблеми використання вторинних ресурсів і відходів як елемента ресурсозберігаючої та природоохоронної політики.

5. Структура курсу

Тематика занять	Вид занять	Ресурси
Тема 1. Тема 1. Концептуальні засади системи екологічного менеджменту	Лекція	Силабус Презентація
1.1 Регіональні ефекти від впровадження системи екологічного менеджменту на промисловому підприємстві.		
1.2 Світова практика при мотивації діяльності підприємств в області екологічного менеджменту.		
1.3 Додаткові прибутки, пов'язані з екологічними аспектами діяльності підприємства.		
Тема 1. Моніторинг системи екологічного менеджменту.	Семінарські заняття	Дискусія, есе
Тема 1. Економічний аналіз програм утилізації відходів.	Семінарські заняття	Дискусія, есе
Тема 1. Облік негативних і позитивних наслідків переходу на маловідходні технології.	Семінарські заняття	Дискусія, есе
Тема 2. Формування стратегічних напрямків діяльності промислових	Лекція	Силабус Презентація

підприємств при відновленні територій		
2.1 Можливі напрями рекультивації відвалів вуглевидобувних підприємств.		
2.2. Обґрунтування закладки виробленого простору, як засади раціонального природокористування.		
2.3. Визначення ефекту від зменшення витрат на видачу породи з шахти і її розміщення у відвалах.		
Тема 2. Аналіз внеску антропогенних чинників у формування відхилень здоров'я населення.	Семінарські заняття	Дискусія, есе
Тема 2. Оцінка характеру впливу розробки родовищ окремих видів корисних копалин на навколишнє середовище.	Семінарські заняття	Дискусія, есе
Тема 3. Принципи раціонального використання природних ресурсів.	Лекція	Силабус Презентація
3.1 Екологічний аналіз потенціалу підприємства. Концепція «зеленої економіки».		
3.2 Рентабельність реалізації порожньої породи та супутніх продуктів.		
3.3 Реалізація сценаріїв видобутку супутніх корисних копалин.		
Тема 3. Оцінка розробки техногенних родовищ і використання їх як	Семінарські заняття	Дискусія, есе

сировини для виготовлення будівельних матеріалів, вилучення цінної мінеральної сировини.		
Тема 3. Оцінка рівня комплексного використання мінеральної сировини.	Семінарські заняття	Дискусія, есе
Підведення підсумків роботи за чверть, оголошення оцінок		

6. Технічне обладнання та/або програмне забезпечення

На лекційних заняттях обов'язково мати з собою гаджети зі стільниковим інтернетом.

Активованій аккаунт університетської пошти (student.i.p@nmu.one) на Microsoft Office365.

Перевірений доступ з ПК чи мобільного гаджету до за стосунків Microsoft Office: Teams, Moodle.

Інстальований на ПК та мобільних гаджетах пакет програм Microsoft Office (Word, Excel, Power Point).

7. Система оцінювання та вимоги

7.1. Навчальні досягнення здобувачів вищої освіти за результатами вивчення курсу оцінюватимуться за шкалою, що наведена нижче:

Рейтингова шкала	Інституційна шкала
90 - 100	відмінно
74 - 89	добре
60 -73	задовільно
0-59	незадовільно

7.2. Здобувач вищої освіти може отримати підсумкову оцінку з дисципліни на підставі поточного оцінювання знань за умови, якщо набрана кількість балів з поточного тестування та самостійної роботи складатиме не менше 60 балів. Незалежно від результатів поточного контролю кожен студент має право виконувати підсумкову комплексну контрольну роботу за дисципліною, яка містить завдання, що охоплюють дисциплінарні результати навчання.

<p>Підсумкове оцінювання (якщо здобувач вищої освіти набрав менше 60 балів та/або прагне поліпшити оцінку)</p>	<p>Підсумковий контроль за дисципліною (диференційований залік) відбувається письмово шляхом надання відповідей на відкриті питання. Відповіді на питання оцінюються шляхом співставлення з еталонними відповідями. Максимальна кількість балів, яка може бути отримана за результатами заліку – 100 та передбачає надання відповідей на 10 відкритих питань по 6 балів кожне.</p>
---	--

7.3. Критерії оцінювання

7.3.1. Критерії оцінювання дискусій:

5 балів: активна участь у дискусії (виступи, коментарі, активне слухання), володіння навчальним матеріалом, наведення аргументованих відповідей із посиланням на джерела.

4 бали: активна участь у дискусії (виступи, коментарі, активне слухання), володіння навчальним матеріалом з незначними помилками за сутністю обговорюваних питань.

3 бали: активна участь у дискусії (виступи, коментарі, активне слухання) без достатнього володіння навчальним матеріалом, що має стосунок до теми обговорення.

2 бали: залученість до дискусії викладачем, неуважність, відсутність достатніх знань про предмет обговорення.

1 бал: залученість до дискусії викладачем, небажання брати участь в дискусії, відсутність достатніх знань про предмет обговорення.

7.3.2. Критерії оцінювання есе (індивідуального письмового самостійного завдання невеликого обсягу – від 2 до 4 аркушів А4, виконаного у вільному стилі, що відображає власні погляди автора на проблему або питання):

5 балів: наявність заголовку, вступу, однієї-двох тез та аргументів на їхню користь, логічного взаємозв'язку між тезою та аргументами, правильна мова викладення, критичний аналіз літератури за тематикою есе, наявність висновку, дотримання встановленого обсягу.

4 бали: наявність заголовку, вступу, однієї-двох тез та аргументів на їхню користь, критичний аналіз літератури за тематикою есе, незначні помилки логічного характеру між наведеною тезою та аргументами, незначні помилки у мові викладення, наявність висновку, дотримання встановленого обсягу.

3 бали: відсутність одного з обов'язкових структурних елементів есе (заголовку, вступу, однієї-двох тез та аргументів, висновку), відсутність критичного аналізу літератури за тематикою есе, наявність орфографічних та/або граматичних помилок або недотримання встановленого обсягу.

2 бали: відсутність одного з обов'язкових структурних елементів есе (заголовку, вступу, однієї-двох тез та аргументів, висновку), відсутність переконливих аргументів на користь тези, значна кількість орфографічних та/або граматичних помилок та/або недотримання встановленого обсягу.

1 бал: неструктурованість роботи, недотримання встановленого обсягу, велика кількість орфографічних та/або граматичних помилок, відсутність переконливих аргументів на користь тези.

8. Методи навчання

Під час *лекцій та семінарських занять* будуть застосовані такі методи навчання:

Пояснення. Глумачення понять, явищ, принципів, термінів тощо, переважно під час викладання нового матеріалу.

Інструктаж. Надання алгоритму дій для виконання поставленого завдання.

Діалог. За допомогою запитань викладач мотивуватиме здобувачів вищої освіти до відтворення набутих знань, формування самостійних висновків і узагальнень на основі засвоєного матеріалу.

Навчальна дискусія, дебати. Це обговорення важливого питання, обмін думками між здобувачами вищої освіти та/або викладачем, спрямовані не лише на засвоєння нових знань, а й на створення емоційно насиченої атмосфери, яка б сприяла глибокому проникненню в істину.

Ілюстрування. Застосування презентацій, відео та іншого медіа-контенту для підкріплення матеріалу, який пояснюється, обговорюється або завдань, які виконуються.

Письмові та усні контрольні завдання. Самостійна концентрація та відтворення отриманих знань та навичок в умовах обмеженого часу та джерел інформації.

Кейси. Пошук проблемної ситуації реальної діяльності підприємства, через яку спостерігається негативний ефект, та обґрунтування оригінального її рішення, спираючись на відомі факти або необхідність отримання додаткової інформації.

Аналіз. Сутність його полягає у вивченні предметів чи явищ за окремими ознаками і відношеннями, у поділі на елементи, осмисленні зв'язків між ними.

Синтез. Полягає в уявному або практичному поєднанні виокремлених під час аналізу елементів або властивостей предмета в єдине ціле.

Порівняння. За його допомогою встановлюють спільні і відмінні ознаки предметів і явищ.

Узагальнення. Цей метод передбачає перехід від одиничного до загального, від менш загального до більш загального шляхом абстрагування від специфічного і виявлення притаманних явищам загальних ознак (властивостей, відношень тощо) при осмисленні понять, суджень, теорій.

Конкретизації. Допомагає перейти від безпосередніх вражень до розуміння сутності того, що вивчається: результати конкретизації постають у формі прикладів, схем, моделей тощо.

10. Ресурси і література

1. Аналітичний документ Європейський зелений курс: можливості та загрози для України. 2020. 74 с.
2. Дудник А.В. До питання забезпечення екологічної безпеки промислових підприємств в контексті сталого розвитку урбосистем / А.В. Бардась, А.В. Дудник // Сучасні тенденції функціонування та розвитку підприємства: загрози та виклики: колективна наукова монографія / під заг. ред. С.Б. Довбні. – Д. : ЛПРА, 2016. – С. 276-289.
3. Понікаров В.Д., Єрмоленко О.О. Удосконалення системи інтегрованого моніторингу природного середовища регіонів України / В.Д. Понікаров, О.О. Єрмоленко // Бізнесінформ.– 2014. – №6. – С. 193-196. 18.
4. Хлобистов Є.В. Огляд методичних підходів до визначення енергетичного потенціалу регіональних природно-ресурсних комплексів / Є. В. Хлобистов, І. В. Сегеда // Економічний форум. - 2015. - № 4. - С. 204-209. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecfor_2015_4_33
5. Шилова Т.О. Міська екологія : навч. посіб. / М-во освіти і науки України, Київ. нац. ун-т буд-ва і архітектури, ВСП «Ін-т післядиплом. освіти». Київ: КНУБА, 2015. 199 с.

6. Воробйов В.В., Шило О.С. Екологізоване місто та екологічне місто: подібності та відмінності. Український журнал будівництва та архітектури. 2021. №3. С. 62–72. 9
7. Мельник В.В. Теоретичні засади соціально-економічного розвитку регіону як складник державного регулювання економіки / В.В. Мельник. – Економіка і суспільство: Мукачівський державний університет, 2018. №17.
8. Дудник А.В. Засади забезпечення екологічної безпеки промисловоміських агломерацій в контексті їх сталого розвитку / А.В. Дудник // Економічний вісник Національного гірничого університету. – 2020. – № 2 (70). – С.201-213.
9. М. Мельникова. Управління розвитком промислових територій: циркулярність, публічність, екологічність: монографія / Марина Мельникова, Микола Бойченко, Ірина Кочешкова. - Київ: ІЕП НАН України, 2023. - 174 с.
10. А. Бардась, К. Богач. Механізм формування інноваційної еколого-економічної стратегії вуглевидобувного підприємства. Економічний простір. – 2015.- №97. С. 244-252.